

Citation:

J. Ariëns Kappers, Levensbericht A. de Froe, in:
Levensberichten en herdenkingen, 1993, Amsterdam, pp. 21-24

Levensbericht door J. Ariëns Kappers

Arie de Froe

7 januari 1907 – 30 oktober 1992

Arie de Froe

21

Arie de Froe werd op 7 januari 1907 te Arnhem geboren. Na het eindexamen van de middelbare school te hebben afgelegd studeerde hij Geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam. Na in 1934 te zijn geslaagd voor zijn artsexamen oefende hij gedurende enkele jaren een huisartsenpraktijk uit welke hij combineerde met een assistentschap aan het Anatomisch-Embryologisch Laboratorium van de Amsterdamse Universiteit. Zijn proefschrift ter verkrijging van de graad van Doctor in de Geneeskunde, in 1938 verschenen, had tot titel 'Meetbare variabelen van den menschelijken schedel en hun onderlinge correlaties in verband met leeftijd en geslacht'. Deze dissertatie getuigde reeds van De Froe's belangstelling voor de antropologie, die hij ruimer opvatte dan antropometrie en rassenleer, namelijk als antropobiologie dat wil zeggen als een studie van de mens in zijn verschillende levensfasen, als constitutioneel type en als produkt van het samenspel van verschillende genetische en uitwendige factoren zoals levensomstandigheden en klimaat.

In 1938 werd hij benoemd tot prosector aan het Anatomisch Laboratorium onder het directoraat van prof. dr M.W. Woerdeman, die hem belastte met de leiding van het practicum anatomie-in-vivo, een functie welke hij tot 1951 heeft bekleed.

Tijdens de oorlogsjaren was De Froe een actief lid van de illegaliteit onder meer als lid van de Grote Adviescommissie der Illegaliteit en als redactielid van 'De Vrije Katheder'. Van 1946 - 1951 was hij aangesteld als leraar aan de Academie voor Lichamelijke Opvoeding te Amsterdam. In een voor studenten bestemd in 1948 verschenen boek, getiteld 'Inleiding tot de studie en de beoefening van de antropologie', zette hij zijn opvattingen omtrent de antropobiologie uitvoerig uiteen. Hij was toen reeds toegelaten als privaat-docent in de antropologie aan de Universiteit van Amsterdam.

De Froe fungeerde van 1951 - 1953 als hoogleraar in de Anatomie en Embryologie aan het Royal College of Medicine in Bagdad. Hier kon hij zijn grote belangstelling voor vreemde volkeren en de prehistorie bevredigen. Na zijn terugkeer in het vaderland werd hij begin 1954 benoemd tot hoogleraar in de Antropobiologie en de Menselijke Erfelijkheidsleer, een nieuwe leerstoel aan de Universiteit van Amsterdam. Deze functie vervulde hij tot zijn emeritaat in 1976. Nadat de directeur van het Anatomisch-Embryologisch Laboratorium, prof. dr M.W. Woerdeman, in 1962 met emeritaat was gegaan nam De Froe een jaar lang dit directoraat waar tot een definitieve opvolger voor Woerdeman was gevonden.

Van 1969 tot 1972 was De Froe voorzitter van het bestuur der Faculteit voor Geneeskunde. Als zodanig gaf hij blijk van een uiterste gemoedsrust. Hij was zeer aandachtig, zeer direct en adequaat tijdens de discussies. Opvallend was zijn grote onverstoorbaarheid ook onder de meest uiteenlopende omstandigheden, welke vooral tijdens de turbulente tijden van het universitaire democratiseringsproces vaak van kritische aard waren. Zijn overwicht was bepalend voor de harmonische toonzetting van elke vergadering van het

faculteitsbestuur. Hij was de praktiserende stoïcijn, die zorgvuldig alle niet relevante zaken buiten de kern van zijn wezen trachtte te houden. De stijl van de faculteitsvergaderingen werd door zijn allure beheerst. Als rector magnificus van de Universiteit van Amsterdam, een functie welke hij van 1972 tot zijn emeritaat in 1976 bekleedde, was het hem in de vaak optredende sfeer van agressieve vijandigheid in de Universiteitsraad niet altijd goed mogelijk zijn gemoedsrust te bewaren.

In het Anatomisch-Embryologisch Laboratorium richtte De Froe een antropobiologische afdeling op waarin het onderzoek volgens zijn opvattingen kon plaats vinden. Van het werk door hem en vele studenten daar verricht getuigen een aantal dissertaties en talrijke publikaties in nationale en internationale tijdschriften.

Naast een zuiver-wetenschappelijk onderzoeker was De Froe ook een bijzonder universeel mens. De culturele en ethische zijden van het menselijk bestaan hielden zijn aandacht geboeid. In een groot aantal artikelen, boeken en gedichten, gepubliceerd in tijdschriften als *De Gids*, *Wijsgerig Perspectief* en *Wending*, vertolkte hij zijn inzichten in de menselijke uitingen op geestelijk gebied op een wijze, welke ook de beoefenaars van de niet-exacte vakken respect afdwong door het ook voor hen aanvaardbare wetenschappelijk niveau. In 1967 werd een aantal van deze artikelen door De Froe gebundeld in een 'Leesboek over de mens' onder de titel 'Fatum en Fortuna'. Met het woord 'Fatum' symboliseerde hij de onderworpenheid van de mens aan de blinde krachten der natuur, met name ook aan zijn genetische erfenis, terwijl het woord 'Fortuna' staat voor de menselijke mogelijkheid deze krachten te sturen en, waar nodig, te temmen in vrijheid, zelfverwerkelijking en creativiteit. In 1977 verscheen zijn boek 'De mens, een vraag zonder antwoord' waarin onder meer zijn in 1973 gehouden diesrede en zijn afscheidsrede van de Universiteit van Amsterdam, gehouden in 1976, zijn gepubliceerd. Zijn bekendste essays werden in 1987 nog eens gebundeld in 'Het waarmerk van de mens'. In zijn filosofische werken besprak De Froe een groot aantal onderwerpen zoals de evolutie in het algemeen, de menswording, erfelijkheid, waarnemen en bewegen en zijn inzicht in de geneeskunde. Deze en vele andere onderwerpen werden door hem, dikwijls uitgaand van het bovengenoemde dualisme, vaak diepgaand, origineel en boeiend behandeld. De Froe verdiepte zich in de micro- en macrokosmos, het godsbegrip en de menselijke cultuur en creativiteit met name zoals die in de muziek tot uiting komt. Voor hem vormde het raadsel mens en de onbekende bestemming van het menselijk bestaan een bron van voortdurende inspiratie. Hij zag de essentiële vragen bij de mensbeschouwing in een breed kader en daardoor wist hij zich voor zeer velen verstaanbaar te maken.

In 1942 was De Froe betrokken bij de oprichting van een biologische sectie van de Signifische Kring, die regelmatig bijeenkwam ten huize van de fysisch prof. dr

Clay. De leden van deze sectie trachtten bij te dragen tot een logische en spraakkundige zuivering van het begripsapparaat van de biologie.

Tijdens zijn leven heeft De Froe vele en zeer verschillendsoortige functies bekleed. Naast zulke, die met zijn universitaire status te maken hadden, was hij onder meer vice-voorzitter van de Eereraad der Illegaliteit, lid van het curatorium van het Cartesius Lyceum, lid van het curatorium van de Amsterdamse Volksuniversiteit, curator en later voorzitter van het bestuur van de School voor Wijsbegeerte te Amersfoort, voorzitter van de examencommissie van de School voor Lichamelijke Opvoeding te Amsterdam, lid van het bestuur van de Zuiderzeestichting, bestuurslid van het Prins Bernhardfonds en redacteur van het door Woerdeman en enkele andere collega's opgerichte wetenschappelijk referentietijdschrift 'Excerpta Medica', van 'Universiteit en Hogeschool', van 'De Gids' en van 'Wijsgerig Perspectief'.

In 1973 werd De Froe lid van de Afdeling Natuurkunde van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Hij was eveneens lid van de Hollandse Maatschappij van Wetenschappen. Zijn grote verdiensten werden voorts erkend door zijn benoeming tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Met De Froe heeft de Akademie niet slechts een grondig wetenschappelijk onderzoeker maar ook een sociaal voelend en wijsgerig ingesteld mens verloren, die velen aan zich heeft verplicht.